

Hallituksen esitys eduskunnalle henkilökorttilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle henkilökorttilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 41/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 10/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Henkilökorttilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Henkilökortti

Tässä laissa säädetään Suomen kansalaiselle ja Suomessa oleskelevalle ulkomaalaiselle henkilöllisyyden osoitukseksi myönnettävästä henkilökortista.

Mitä tässä laissa säädetään henkilökortista, koskee myös Suomessa oleskelevalle ulkomaalaiselle henkilölle myönnettävää henkilökorttia (*ulkomaalaisen henkilökortti*), alaikäiselle henkilölle ilman huoltajien suostumusta myönnettävää henkilökorttia (*alaikäisen henkilökortti*) ja väliaikaista henkilökorttia, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

2 §

Henkilökortti matkustusasiakirjana

Suomen kansalaiselle myönnettyä henkilökorttia voidaan käyttää passin sijasta matkustusasiakirjana passilain (671/2006) 2 §:n 1 momentin nojalla annettujen säännösten mukaisesti.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske alaikäisen henkilökorttia, 15 §:ssä tarkoitettua väliaikaista henkilökorttia eikä 17 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilökorttia.

3 §

Kansalaisvarmenne

Henkilökorttiin sisältyy väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu Väestörekisterikeskuksen myöntämä kansalaisvarmenne.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske alaikäisen henkilökorttia eikä 15 §:ssä tarkoitettua väliaikaista henkilökorttia.

4 §

Henkilökortin sisältö

Henkilökorttiin merkitään kortinhaltijan sukunimi, etunimet, sukupuoli ja henkilötunnus, henkilökortin myöntämispäivä ja viimeinen voimassaolopäivä, henkilökortin myöntänyt viranomainen, kortin numero ja Suomen kansalaisten osalta tieto kansalaisuudesta. Henkilökortissa on lisäksi kortinhaltijan valokuva ja nimikirjoitus.

Jos henkilökorttiin sisältyy kansalaisvarmenne, korttiin merkitään tieto varmenteen myöntäjästä.

Alaikäisen henkilökorttiin, ulkomaalaisen henkilökorttiin, väliaikaiseen henkilökorttiin ja 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun henkilökorttiin merkitään lisäksi tieto siitä, että korttia ei voida käyttää matkustusasiakirjana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun nimikirjoituksen merkitsemisestä henkilökorttiin.

5 §

Teknisen osan sisältö

Henkilökortissa on tekninen osa, johon talletetaan kansalaisvarmenteen tiedot, sähköisen asioinnin edellyttämät kortinhaltijan tunnistautumistiedot ja välttämättömät tekniset tiedot. Tekniseen osaan voidaan tallettaa myös 4 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Henkilökortin tekniseen osaan voidaan kortinhaltijan pyynnöstä tallettaa teknisiä sovelluksia ja tietoja.

Alaikäisen henkilökortissa ja väliaikaisessa henkilökortissa ei ole tässä pykälässä tarkoitettua teknistä osaa.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

6 §

Viranomaisen palveluksessa olevan henkilökortti

Valtion tai kunnallisen viranomaisen pyynnöstä voidaan sen palveluksessa olevalle henkilölle myönnettävän henkilökortin tekniseen osaan tallettaa hänen tehtäviensä hoitamisen edellyttämät tiedot.

7 §

Teknisen osan tietosuoja

Henkilökortin teknisen osan sovellusten ja tietojen tallettamisessa on huolehdittava siitä, että sovelluksia ja tietoja voivat käyttää vain niihin oikeutetut.

8 §

Henkilökortin tietojen oikeellisuus ja tarkistaminen

Henkilökortin myöntävä viranomainen vastaa siitä, että kortin tiedot ovat hakemuksen mukaiset. Hakijaa koskevien teknisen osan tietojen on oltava yhdenmukaiset vastaavien henkilökortissa nähtävissä olevien tietojen kanssa.

Väestörekisterikeskus vastaa ainoastaan niistä henkilökortin tiedoista, jotka se on tallettanut kortille.

Kortinhaltijalla on oikeus tarkistaa henkilökortteja myöntävän viranomaisen luona teknisen osan sisältämät henkilötiedot ja tarvittaessa pyytää tietojen korjaamista tai poistamista.

2 luku

Henkilökortin hakeminen ja myöntäminen

9 §

Henkilökortin hakeminen

Henkilökorttia haetaan poliisilta. Hakemus voidaan panna vireille sähköisesti. Hakijan tulee saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse hakemuksen täydentämistä varten, jollei 10 §:stä muuta johdu.

Ulkomailla oleskeleva Suomen kansalainen voi hakea henkilökorttia Suomen suurlähetystöltä, lähetetyn virkamiehen johtamalta konsulaatilta ja sellaiselta muulta Suomen edustustolta, jossa myönnetään passeja ja jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen ulkoasiainministeriö on oikeuttanut myöntämään henkilökortteja (*Suomen edustusto*). Hakijan on oltava henkilökohtaisesti läsnä haettaessa henkilökorttia Suomen edustustolta eikä hakemusta voida panna vireille sähköisesti. Alaikäisen henkilökorttia ja väliaikaista henkilökorttia ei voida hakea Suomen edustustolta.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

10 §

Henkilökohtainen läsnäolo henkilökorttia sähköisesti haettaessa

Hakijan ei tarvitse saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse henkilökorttia sähköisesti haettaessa, jos:

1) hakijalle on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana myönnetty Suomen kansalaisen henkilökortti tai passi, jota haettaessa hakija on henkilökohtaisesti asioinut viranomaisen luona;

2) hakija on 1 kohdassa tarkoitettua asiakirjaa myönnettäessä ollut yli 12-vuotias; ja

3) hakijalta on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana otettu nimikirjoitusnäyte henkilökorttia tai passia varten eikä hakijan suku- tai etunimi ole tämän jälkeen muuttunut.

Hakijan ei tarvitse saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse ulkomaalaisen henkilökorttia sähköisesti haettaessa, jos:

1) hakijalle on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana myönnetty ulkomaalaisen henkilökortti, jota haettaessa hakija on henkilökohtaisesti asioinut viranomaisen luona;

2) hakija on 1 kohdassa tarkoitettua asiakirjaa myönnettäessä ollut yli 12-vuotias; ja

3) hakijalta on henkilökorttihakemusta edeltävän kuuden vuoden aikana otettu nimikirjoitusnäyte ulkomaalaisen henkilökorttia varten eikä hakijan suku- tai etunimi ole tämän jälkeen muuttunut.

Hakijan tulee kuitenkin saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse, jos se on hakijan tunnistamiseksi, uuden nimikirjoitusnäytteen antamiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta haettaessa henkilökorttia Suomen edustustolta eikä haettaessa alaikäisen henkilökorttia tai väliaikaista henkilökorttia.

11 §

Hakijan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen

Henkilökortin myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on tunnistettu ja hänen henkilöllisyytensä on luotettavasti todennettu.

Hakijan on henkilökorttia hakiessaan esitettävä voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Jos hakijalla ei ole esittää tällaista asiakirjaa, henkilökortin myöntävä viranomainen tunnistaa hakijan ja todentaa tämän henkilöllisyyden.

Jos ulkomaalaisen henkilökorttia hakevalla ei ole esittää voimassa olevaa henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, hänen tulee esittää voimassa oleva oleskelulupakortti tai oleskelukortti. Hakemuksen vastaanottava viranomainen saa tällöin ottaa hakijalta sormenjäljet ja verrata niitä oleskelulupakortin tai oleskelukortin tekniseen osaan talletettuihin sormenjälkiin hakijan henkilöllisyyden todentamiseksi. Vertaamista varten otettuja sormenjälkitietoja voidaan käyttää vain vertaamisen ajan, ja ne on hävitettävä välittömästi sen jälkeen.

Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä henkilökorttia haettaessa hyväksyttävistä henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista sekä menettelystä hakijaa tunnistettaessa ja henkilöllisyyttä todennettaessa.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

12 §

Henkilökorttihakemuksen liitteet

Hakemukseen on liitettävä hakijan kasvokuva, josta hakija on hyvin tunnistettavissa.

Alaikäisen hakijan henkilökorttihakemukseen on liitettävä hänen huoltajiensa suostumus. Jos alaikäinen on otettu Suomessa sosiaalilautakunnan huostaan, hakemukseen on liitettävä sosiaali-huoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen suostumus. Jos alaikäiselle ulkomaalaiselle hakijalle on määrätty kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmis-kaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 39 §:ssä tarkoitettu edusta-ja, hakemukseen on liitettävä tämän suostumus. Haettaessa alaikäisen henkilökorttia hakemukseen ei tarvitse liittää tässä momentissa tarkoitettua suostumusta.

Asevelvollisen on henkilökorttia hakiessaan esitettävä selvitys siitä, ettei henkilökortin myöntämiselle ole 17 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 19 §:n 4 momentissa tarkoitettua estettä. Todistus, jolla asevelvollinen voi osoittaa esteettömyyden henkilökortin saamiselle, voi olla sotilaspassi, rauhan ajan palveluksesta vapautetulle annettu kutsuntatodistus tai muu vastaava päätös, kokonaan asepalveluksesta vapautetulle annettu kutsuntatodistus, sotilasviranomaisen antama esteet-tömyystodistus tai siviilipalvelustodistus.

Väliaikaista henkilökorttia haettaessa hakijan on esitettävä luotettava selvitys syystä, joka edellyttää väliaikaisen henkilökortin myöntämistä, sekä selvitys siitä, kuinka pitkäksi ajaksi hän tarvitsee henkilökortin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemukseen vaadittavista liitteistä. Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kasvokuvaa koskevista teknisistä ja muista vaatimuksista.

13 §

Henkilötietojen tarkastaminen ja vastaavuus

Henkilökorttihakemusta käsittelevä viranomainen tarkastaa hakijan henkilötiedot väestötieto-järjestelmästä ennen henkilökortin myöntämistä. Ulkomaalaisen henkilökorttia haettaessa henki-lötiedot tarkastetaan lisäksi ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) tarkoitettua ulkomaalaisrekisteristä.

Hakemuksessa esitettyjen henkilötietojen tulee vastata väestötietojärjestelmän ja ulkomaalai-sen henkilökorttia haettaessa myös ulkomaalaisrekisterin tietoja.

Hakijan henkilötiedot merkitään henkilökorttiin väestötietojärjestelmän tietojen mukaisesti.

14 §

Ulkomaalaisen henkilökortin myöntäminen

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, ulkomaalaisen henkilökortin myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hakijalla on voimassa oleva oleskelulupa tai oleskelukortti taikka hakijan oleskeluoikeus on rekisteröity;
- 2) hakijalla on kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta Suomessa; ja

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

3) hakijan tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään.

15 §

Väliaikaisen henkilökortin myöntäminen

Henkilökortti voidaan erityisestä syystä myöntää väliaikaisena, jos tässä laissa säädetty henkilökortin myöntämisen edellytykset täyttyvät, mutta keskitetysti valmistetun henkilökortin myöntäminen nopeutetussakaan aikataulussa ei ole mahdollista.

16 §

Henkilökortin myöntäminen alaikäiselle

Alaikäiselle hakijalle voidaan myöntää henkilökortti, jos huoltajat siihen suostuvat.

Jos joltakin huoltajalta ei matkan, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi voida saada suostumusta ja jos ratkaisun viivästymisestä aiheutuisi kohtuutonta haittaa, henkilökortti voidaan myöntää ilman tämän suostumusta.

Alaikäiselle hakijalle voidaan ilman huoltajien suostumusta myöntää alaikäisen henkilökortti.

17 §

Henkilökortin epääminen ja henkilökortti ilman matkustusoikeutta

Henkilökortti voidaan evätä Suomen kansalaiselta:

1) jonka todennäköisin syin epäillään syyllistyneen rikokseen, josta saattaa seurata vähintään vuoden vankeusrangaistus ja jota koskeva esitutkinta tai syyteharkinta on kesken tai josta henkilö on syytteessä tai etsintäkuulutettu;

2) joka on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen eikä ole rangaistusta suorittanut;

3) joka on 28 vuotta täyttänyt asevelvollinen, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 30 vuotta, jollei hän osoita, ettei maanpuolustusvelvollisuus ole esteenä henkilökortin myöntämiselle.

Matkustusasiakirjaksi hyväksyttävää henkilökorttia ei myönnetä sille, joka on määrätty konkurssilain (120/2004) 4 luvun 8 tai 9 §:ssä tarkoitettuun maastapoistumiskieltoon. Matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökortin myöntämisestä matkustuskieltoon määrätyle säädetään pakkokeinolain (806/2011) 5 luvun 3 §:ssä.

Hakijalle voidaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa myöntää henkilökortti, jota ei voida käyttää matkustusasiakirjana, mutta jota voidaan käyttää sähköisessä asioinnissa.

Harkittaessa matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökortin myöntämistä 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle on otettava huomioon:

1) matkustamisen merkitys hänen perhesuhteidensa, terveydentilansa, toimeentulonsa, ammatinsa ja muiden olosuhteiden kannalta; sekä

2) onko perusteltua syytä olettaa, että hän matkustaa ulkomaille välttääkseen esitutkintaa, rangaistusta tai sen täytäntöönpanoa.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun henkilökortin myöntämisestä talletetaan tieto henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 3 §:ssä tarkoitettuun hallintoasioiden tietojärjestelmään.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

18 §

Toimivalta henkilökortin myöntämiseen

Henkilökortin myöntää poliisilaitos.

Ulkomailla oleskelevalle Suomen kansalaiselle henkilökortin myöntää Suomen edustusto.

Väliaikaisen henkilökortin ja alaikäisen henkilökortin myöntää poliisilaitos.

19 §

Henkilökortin voimassaoloaika

Henkilökortti myönnetään viideksi vuodeksi, jollei 2—4 momentissa toisin säädetä.

Ulkomaalaisen henkilökortti myönnetään viideksi vuodeksi, kuitenkin enintään hakijan oleskeluluvan tai oleskelukortin voimassaoloajaksi.

Henkilökortti voidaan myöntää viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi 17 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle.

Asevelvolliselle voidaan myöntää henkilökortti enintään sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 28 vuotta, jollei hän osoita, ettei maanpuolustusvelvollisuus ole esteenä henkilökortin myöntämiselle tätä pidemmäksi ajaksi, taikka jollei erityisen painavista syistä muuta johdu.

Väliaikainen henkilökortti myönnetään siksi ajaksi, jota sen myöntämistä edellyttävä erityinen syy vaatii, kuitenkin enintään neljäksi kuukaudeksi.

20 §

Päätös henkilökorttiasiassa

Jos henkilökortti myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

3 luku

Henkilökortin toimittaminen ja luovuttaminen

21 §

Henkilökortin toimittaminen ja luovuttaminen

Henkilökortti toimitetaan hakijalle kirjattuna kirjeenä tai vastaavana seurattavana lähetyksenä.

Jos asiakirjaturvallisuuteen liittyvän tai muun erityisen syyn vuoksi henkilökorttia ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista toimittaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, henkilökortin myöntävä viranomainen luovuttaa kortin. Henkilökortin myöntävä viranomainen voi myös ohjata henkilökortin luovutettavaksi muun 9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen toimesta tai sellaisen kunniakonsulin toimesta, jolle ulkoasiainministeriö on antanut valtuutuksen luovuttaa henkilökortteja.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

Aiemman henkilökortin voimassaolo päättyy, kun hakijalle luovutetaan uusi henkilökortti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä henkilökortin toimittamisesta ja luovuttamisesta noudatettavasta menettelystä.

22 §

Henkilökortin laadun ja oikeasisältöisyyden tarkastamista sekä henkilökortin toimittamista koskeva tehtävä

Poliisihallitus vastaa henkilökortin laadun ja oikeasisältöisyyden tarkastamisen sekä henkilökortin toimittamisen järjestämisestä. Poliisihallitus voi siirtää yksityiselle palveluntuottajalle henkilökortin laadun ja oikeasisältöisyyden tarkastamista sekä henkilökortin toimittamista koskevan tehtävän.

Poliisihallituksen on sovittava palveluntuottajan kanssa tehtävän sisällöstä, henkilökortin laatuun liittyvistä vaatimuksista, turvallisuusjärjestelyistä ja muista tehtävän asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisista seikoista ottaen huomioon viranomaisia velvoittavat tietoturvallisuutta koskevat säännökset.

Palveluntuottaja voi järjestää henkilökortin toimittamisen hakijalle 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla Poliisihallituksen hyväksymän alihankkijan välityksellä. Palveluntuottaja vastaa alihankintana teettämästään palvelusta.

Palveluntuottajan tulee yksilöidä henkilökortti ja suorittaa henkilökortin toimittamista edeltävä laadun ja oikeasisältöisyyden tarkastaminen Suomessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palvelua tuottaessa noudatettavasta menettelystä ja sen vaatimuksista.

23 §

Palveluntuottajaa ja alihankkijaa koskevat vaatimukset

Palveluntuottajan on oltava luotettava ja asiantunteva. Palveluntuottajalla on oltava tehtävän asianmukaisen hoitamisen edellyttämät tietoliikenneyhteydet ja tietojärjestelmän taso sekä muut tekniset, taloudelliset ja toiminnalliset valmiudet. Palveluntuottajan on huolehdittava asianmukaisesti asiakirjaturvallisuudesta, toimitilaturvallisuudesta ja tietosuojasta.

Henkilökorttien Suomessa tapahtuvaa toimittamista varten palveluntuottajalla on oltava toimipaikkoja riittävästi ja alueellisesti kattavasti.

Jos henkilökorttien toimittaminen järjestetään alihankintana, myös alihankkijan on täytettävä 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset.

24 §

Palveluntuottajan valvonta ja virkavastuu

Poliisihallitus valvoo palveluntuottajan ja alihankkijan toimintaa. Poliisihallituksen on palveluntuottajan kanssa tehtävässä sopimuksessa varmistettava valvontamenettelyjen ja toiminnan tarkastamisen tehokkuus.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

Palveluntuottajan on viipymättä ilmoitettava Poliisihallitukselle sellaisista toimintaansa tai alihankkijan toimintaa koskevista muutoksista, joilla voi olla olennaista vaikutusta tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen.

Palveluntuottajan ja alihankkijan Suomessa palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan 22 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä.

4 luku

Henkilökortin peruuttaminen ja viranomaisen haltuun ottaminen

25 §

Henkilökortin peruuttamisen edellytykset

Henkilökortti peruutetaan, jos:

- 1) kortinhaltija menettää Suomen kansalaisuuden tai vapautetaan siitä;
- 2) kortinhaltija sitä pyytää;
- 3) se katoaa ennen hakijalle luovuttamista tai kortinhaltija ilmoittaa sen kadonneeksi tai anastetuksi;
- 4) alaikäiselle hakijalle myönnetyn henkilökortin edellytyksenä on ollut huoltajien suostumus ja huoltaja peruuttaa suostumuksensa; tai
- 5) alaikäinen on otettu huostaan ja sosiaalilautakunta peruuttaa suostumuksensa tai vaatii henkilökortin peruuttamista.

Henkilökortti voidaan peruuttaa, jos:

- 1) siinä on ilmeinen virheellisyys;
- 2) se on turmeltunut tai sen merkintöjä tai teknisen osan tietoja on muutettu;
- 3) sitä käyttää joku muu kuin kortinhaltija tai se on muun kuin kortinhaltijan hallussa; taikka
- 4) jos sen myöntämisen jälkeen on tullut esiin seikkoja, jotka todennäköisesti johtaisivat 17 §:n nojalla matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökortin epäämiseen.

Harkittaessa henkilökortin peruuttamista 2 momentin 4 kohdan nojalla on otettava huomioon 17 §:n 4 momentissa mainitut seikat.

Jos henkilökortti on peruutettu 1 momentin 3 kohdan nojalla ennen hakijalle luovuttamista tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla syystä, joka ei ole aiheutunut kortinhaltijan omasta huolimattomasta menettelystä, kortinhaltijalla on oikeus saada maksutta uusi henkilökortti peruutetun henkilökortin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi. Jos henkilökortti on peruutettu kortin turmeltumisen vuoksi, kortinhaltijalla on kuitenkin oikeus saada uusi henkilökortti maksutta vain, jos turmeltuminen on aiheutunut viranomaisesta johtuvasta syystä.

26 §

Ulkomaalaisen henkilökortin peruuttamisen ja voimassaolon päättymisen edellytykset

Ulkomaalaisen henkilökortti peruutetaan, jos:

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

- 1) kortinhaltijan oleskelulupa, oleskeluoikeuden rekisteröinti tai oleskelukortti peruutetaan tai kortinhaltija karkotetaan maasta;
- 2) kortinhaltijalla ei ole enää kotikuntaa Suomessa;
- 3) kortinhaltija sitä pyytää;
- 4) se katoaa ennen hakijalle luovuttamista tai kortinhaltija ilmoittaa sen kadonneeksi tai anastetuksi;
- 5) alaikäiselle hakijalle myönnetyn henkilökortin edellytyksenä on ollut huoltajien suostumus ja huoltaja peruuttaa suostumuksensa; tai
- 6) alaikäinen on otettu huostaan ja sosiaalilautakunta peruuttaa suostumuksensa tai vaatii henkilökortin peruuttamista.

Ulkomaalaisen henkilökortti voidaan peruuttaa, jos:

- 1) siinä on ilmeinen virheellisyys;
- 2) se on turmeltunut tai sen merkintöjä tai teknisen osan tietoja on muutettu;
- 3) sitä käyttää joku muu kuin kortinhaltija tai se on muun kuin kortinhaltijan hallussa; tai
- 4) sen myöntämisen jälkeen on tullut esiin seikkoja, jotka kortin myöntämistä harkittaessa olisivat todennäköisesti johtaneet sen epäämiseen.

Jos henkilökortti on peruutettu 1 momentin 4 kohdan nojalla ennen hakijalle luovuttamista tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla syystä, joka ei ole aiheutunut kortinhaltijan omasta huolimattomasta menettelystä, kortinhaltijalla on oikeus saada maksutta uusi henkilökortti peruutetun henkilökortin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi. Jos henkilökortti on peruutettu kortin turmeltumisen vuoksi, kortinhaltijalla on kuitenkin oikeus saada uusi henkilökortti maksutta vain, jos turmeltuminen on aiheutunut viranomaisesta johtuvasta syystä.

Ulkomaalaisen henkilökortin voimassaolo päättyy, jos kortinhaltija saa Suomen kansalaisuuden. Kortinhaltijalle ei tällöin anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

27 §

Henkilökortin peruuttaminen turvallisuustoimenpiteenä

Väärinkäytösten estämiseksi henkilökortti voidaan peruuttaa viranomaisen aloitteesta, jos voidaan todennäköisin syin epäillä henkilön kuolleen luonnononnettomuuden tai muun katastrofin yhteydessä taikka rikoksen johdosta.

Jos 1 momentissa tarkoitettu epäily osoittautuu vääräksi ja henkilö löytyy elävänä, hänellä on oikeus saada maksutta uusi henkilökortti peruutetun henkilökortin jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi.

28 §

Toimivalta henkilökortin peruuttamiseen

Henkilökortin peruuttaa poliisilaitos tai henkilökortin myöntänyt viranomainen. Jos henkilökortti on ilmoitettu kadonneeksi tai anastetuksi ulkomailla, henkilökortin voi peruuttaa myös Suomen edustusto.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

29 §

Edellytykset henkilökortin ottamiselle viranomaisen haltuun

Peruutettu henkilökortti otetaan viranomaisen haltuun. Jos henkilökortti on peruutettu, kortinhaltijan tai sen, joka pitää henkilökorttia hallussaan, on viranomaisen vaatimuksesta luovutettava henkilökortti viranomaiselle.

Jos kortinhaltija tai muu henkilö käyttää tai yrittää käyttää sellaista henkilökorttia tai ulkomalaisen henkilökorttia, jonka voimassaolo on päättynyt 21 §:n 3 momentin tai 26 §:n 4 momentin nojalla, viranomainen voi ottaa henkilökortin haltuunsa mitätöintiä varten.

Henkilökortti voidaan ottaa väliaikaisesti viranomaisen haltuun ennen peruuttamispäätöksen tekemistä, jos henkilökortti sisältää ilmeisen virheellisuuden tai henkilökortti on siten turmeltu, ettei sitä voida enää pitää luotettavana tunnistamis- tai matkustusasiakirjana tai sen merkintöjä on muutettu taikka jos sitä käyttää muu kuin se, jolle henkilökortti on myönnetty.

Matkustuskieltoon määrätyn henkilön matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökortin luovuttamisesta poliisille ilman peruuttamispäätöstä säädetään pakkokeinolain 5 luvun 2 §:ssä. Maastapoistumiskieltoon määrätyn henkilön matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökortin luovuttamisesta poliisiin haltuun säädetään konkurssilain 4 luvun 8 §:ssä.

30 §

Henkilökortin ottaminen viranomaisen haltuun

Henkilökortin ottaa viranomaisen haltuun 29 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa 9 §:ssä tarkoitettu henkilökorttivilanomainen taikka poliisi- tai rajatarkastusviranomainen.

Henkilökortin saa 29 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa ottaa väliaikaisesti viranomaisen haltuun henkilökortin peruuttamiseen 28 §:n nojalla oikeutettu viranomainen ja rajatarkastusviranomainen, jos on todennäköistä, että henkilökortti voidaan 25 tai 26 §:n nojalla peruuttaa.

Poliisimiehellä, rajavartiomiehellä ja muulla rajatarkastuksen suorittavalla virkamiehellä on oikeus tehdä henkilöntarkastus henkilökortin ottamiseksi viranomaisen haltuun.

Viranomaisen haltuun otettu henkilökortti on viipymättä toimitettava henkilökortin myöntäneelle viranomaiselle tai kortinhaltijan kotipaikan poliisilaitokselle.

5 luku

Erinäiset säännökset

31 §

Henkilökorttirekisteri

Tässä laissa poliisille ja Suomen edustustolle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisi pitää rekisteriä, johon talletetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 3 §:n

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

2 momentissa tarkoitetut henkilöllisyyttä koskevat tiedot sekä mainitun lain 3 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut henkilökorttitiedot ja kuvatiedot.

Rekisterin tietojen käytöstä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 15 ja 16 §:ssä. Tietojen luovuttamisesta ja poistamisesta säädetään mainitun lain 19 ja 23 §:ssä.

32 §

Henkilökortin säilyttäminen

Kortinhaltijan on säilytettävä henkilökorttiaan huolellisesti. Henkilökorttiin ei saa tehdä omia merkintöjä.

33 §

Henkilökortin hävittäminen

Jos henkilökorttia ei ole noudettu vuoden kuluessa sen myöntämispäivästä, se voidaan hävittää.

Poliisilaitoksen ja Suomen edustuston on hävitettävä sille toimitettu henkilökortti, jonka voimassaolo on päättynyt, ja 25—27 §:n nojalla peruutettu henkilökortti. Jos henkilökortti peruutetaan muun kuin kortinhaltijan aloitteesta, henkilökortti hävitetään vasta peruuttamista koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulon jälkeen, kuitenkin viimeistään sen voimassaoloajan päätyttyä.

34 §

Henkilökortista perittävä maksu

Henkilökortista peritään valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukainen maksu.

Henkilökortin myöntämisestä maksutta säädetään 25—27 §:ssä.

35 §

Henkilökortin malli

Poliisihallitus päättää henkilökortin mallista ja muista sen valmistamiseen liittyvistä seikoista.

36 §

Konsulipalvelujen antaminen Suomen suurlähetystöissä ja konsulaateissa

Siitä, mitkä Suomen suurlähetystöt ja lähetetyn virkamiehen johtamat konsulaatit antavat tässä laissa tarkoitettuja konsulipalveluja, säädetään konsulipalvelulain (498/1999) 9 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

37 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Henkilökortti voidaan ottaa viranomaisen haltuun sen estämättä, että henkilökortin peruuttamispäätökseen on haettu muutosta.

Päätökseen ottaa henkilökortti viranomaisen haltuun ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

38 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 10 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä huhtikuuta 2017.

Tällä lailla kumotaan henkilökorttilaki (829/1999).

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleviin henkilökortteihin, joihin on merkitty sairausvaikutusta koskevia tietoja, sovelletaan kumotun lain 7 §:n 3 momenttia ja 8 §:n 3 momenttia.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hakemuksiin sovelletaan tätä lakia.

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 3 §:n 3 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 457/2009, seuraavasti:

3 §

Hallintoasiain tietojärjestelmä

— — — — —
Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi hankittuja muita tarpeellisia tietoja seuraavasti:
— — — — —

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

2) henkilökorttilaissa (/) poliisille ja Suomen edustustoille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tiedot mainitussa laissa tarkoitettua hakemuksesta, päätöksestä, luvasta, poliisiin ja Suomen edustuston toimenpiteestä, esteestä, huomautuksesta ja ilmoituksesta sekä passilaissa (671/2006) poliisille, ulkoasiainministeriölle ja Suomen edustustoille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tiedot passihakemuksesta ja päätöksestä passiasiasa, tiedot passista tai muusta Suomen viranomaisen antamasta matkustusasiakirjasta, tiedot passin katoamisesta, anastamisesta tai haluttuun ottamisesta sekä tiedot passin antamisen esteistä ja passiasiaan liittyvästä huomautuksesta (*henkilökortti- ja passitiedot*);

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 61 §:n 3 momentti ja 66 §, sellaisina kuin ne ovat, 61 §:n 3 momentti laissa / ja 66 § osaksi laissa / , sekä *lisätään* 68 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa / , uusi 3 momentti seuraavasti:

61 §

Varmennetun sähköisen asioinnin palvelut

Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy henkilökorttilaissa (/) tarkoitettuun henkilökorttiin tai muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan, ja jota käytetään henkilön todentamista, sähköisen allekirjoituksen tekemistä sekä asiakirjojen ja viestien salausta varten. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan myös muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvää Väestörekisterikeskuksen myöntämää varmennetta, jota käytetään edellä mainittuun tarkoitukseen ja joka täyttää sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa asetetut vaatimukset.

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

66 §

Kansalaisvarmenteen hakeminen ja myöntäminen

Kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä ulkomaalaiselle, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on luotettavasti todennettu. Lisäksi edellytetään, että ulkomaalaisella on voimassa oleva oleskelulupa tai oleskelukortti taikka että hänen oleskeluoikeutensa on rekisteröity.

Henkilökorttiin sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan henkilökorttilakia. Muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan 67 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä menettelyä sekä henkilötietolaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain mukaisia varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

Hakemuksen vastaanottajan on noudatettava henkilötietolaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa asetettuja varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

68 §

Varmenteen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely eräissä tapauksissa

Henkilökorttiin sisältyvän kansalaisvarmenteen uusimiseen sovelletaan henkilökorttilakia.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

konkurssilain 4 luvun 8 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan konkurssilain (120/2004) 4 luvun 8 §:n 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

4 luku

Velallisen asema konkurssissa

8 §

Ennen konkurssiin asettamista määrättävät turvaamistoimet

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maastapoistumiskielto voi olla voimassa enintään siihen asti, kun velallinen on vahvistanut pesäluettelon oikeaksi. Kiellon voimassaoloaikana voidaan kuitenkin 9 §:n 2 momentin nojalla määrätä uusi kielto. Kieltoon määrätyle ei saa myöntää passia tai matkustusasiakirjaksi hyväksyttävää henkilökorttia. Jos hänelle on myönnetty passi tai matkustusasiakirjaksi hyväksyttävä henkilökortti, hänen on luovutettava se poliisin haltuun kiellon voimassaoloajaksi.

10 §

Turvaamistoimien käsittely

Tuomioistuimen tulee huolehtia siitä, että velalliselle ilmoitetaan heti tarkoitukseen soveltuvalla tavalla maastapoistumiskiellosta ja velvollisuudesta luovuttaa passi ja matkustusasiakirjaksi hyväksyttävä henkilökortti poliisin haltuun sekä kiellon kumoamisesta ja raukeamisesta. Tuomioistuimen on viipymättä tehtävä poliisille vastaava ilmoitus tiedon tallentamiseksi poliisin tietojärjestelmään. Tiedot on poistettava rekisteristä viipymättä kiellon tultua kumotuksi tai rauetua.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

pakkokeinolain 5 luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 5 luvun 2 §:n 1 momentin 7 kohta ja 3 § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

5 luku

Matkustuskielto

2 §

Matkustuskiellon sisältö

Matkustuskieltopäätöksessä voidaan kieltoon määrätty velvoittaa:

7) luovuttamaan passinsa ja matkustusasiakirjaksi hyväksyttävän henkilökorttinsa poliisille.

3 §

Passin myöntämiskielto

Matkustuskieltoon määrätylle ei saa myöntää passia tai matkustusasiakirjaksi hyväksyttävää henkilökorttia, jos se vaarantaa matkustuskiellon tarkoituksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

kansalaisuuslain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansalaisuuslain (359/2003) 34 §:n 2 momentin 3 kohdan b alakohta, sellaisena kuin se on laissa 579/2011, seuraavasti:

34 §

Kansalaisuuden säilyttäminen täytettäessä 22 vuotta

Riittävä yhteys katsotaan olevan, jos:

3) henkilö on 18 vuotta täytettyään, mutta ennen 22 ikävuoden täyttämistä:

b) hakenut Suomen passia tai henkilökorttia taikka saanut Suomen passin tai henkilökortin;

Eduskunnan vastaus EV 88/2016 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 21.6.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri